

І.Я. Завальнюк
Т.В. Савчук

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ:

МОДУЛЬНИЙ КУРС

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

УДК 811.161.2'0 (075.8)

ББК 81.2 Укр – 03я73

3-13

*Рекомендувала до друку вчена рада Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
(протокол № 12 від 27 червня 2012 року)*

Рецензенти:

К.Г. Городенська, доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу граматики Інституту української мови НАН України;

Н.М. Павликівська, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Завальнюк Інна Яківна, Савчук Тетяна Василівна

3-13 Історія української літературної мови : модульний курс : навчальний посібник / І.Я. Завальнюк., Т.В. Савчук. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. – [вид. 2-е, перероб. і доповн.]. – 387 с.

Навчальний посібник є комплексом навчально-методичного забезпечення підготовки студентів із дисципліни «Історія української літературної мови». Його структуровано за вимогами кредитно-трансферної системи: у межах двох змістових модулів уміщено матеріали лекцій (теоретичний блок), диференційовані за рівнем складності завдання і вправи, тематику індивідуальних навчально-дослідних завдань (практичний блок і блок самостійної та індивідуальної роботи), орієнтовні завдання для поточного і модульного контролю (контрольний блок).

У додатках до посібника подано вимоги щодо рівня і якості засвоєння навчального матеріалу, критерії оцінювання знань студентів, рівні для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу, питання підготовки до екзамену, список основної й додаткової літератури.

Для студентів вищих навчальних закладів галузі знань *0203 Гуманітарні науки* напрямку підготовки *6.020303 Філологія, Українська мова і література*, а також усіх, хто прагне знати історію зародження і розвитку рідної мови як основи духовності нації.

УДК 811.161.2'0 (075.8)

ББК 81.2 Укр – 03я73

© Завальнюк І.Я., Савчук Т.В., 2014

© ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 2014

ЗМІСТ

Передмова	6
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	
ЗА ВИМОГАМИ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ	9
Структура залікового кредиту курсу	9
Структура робочої програми з навчальної дисципліни.....	11
Змістовий модуль I	
ДАВНЬОУКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА	22
Теоретичний блок	
<i>Тема 1. Історія української літературної мови як предмет вивчення і навчальна дисципліна у вищому навчальному закладі .....</i>	22
<i>Тема 2. Періодизація історії української літературної мови .....</i>	27
<i>Тема 3. Давньокіївська літературна мова .....</i>	32
<i>Тема 4. Літературна мова другої половини XIII – XVI ст. (післямонгольська доба) .....</i>	37
<i>Тема 5. Розквіт староукраїнської літературної мови (XVII – перша чверть XVIII ст.) .....</i>	43
<i>Тема 6. Історія занепаду староукраїнської літературної мови .....</i>	53
Практичний блок	
<i>Практичні заняття № 1–2. Історія української літературної мови як навчальна дисципліна. Проблеми походження і періодизації української мови .....</i>	61
<i>Практичні заняття № 3–4. Літературно-писемна мова періоду Київської Русі XI – XIII ст. ....</i>	64
<i>Практичне заняття № 5. Літературна мова II пол. XIII – XVI ст. (післямонгольська доба) .....</i>	80
<i>Практичне заняття № 6. Староукраїнська літературна мова в художніх та полемічних текстах XVII – першої чверті XVIII ст. ....</i>	92
<i>Практичне заняття № 7. Українська літературна мова періоду формування української нації (XVII – I половина XVIII ст.) .....</i>	108
<i>Практичне заняття № 8. Історія занепаду староукраїнської мови</i>	125
<i>Практичне заняття № 9. Модульний контроль № 1 .....</i>	138

Блок самостійної та індивідуальної роботи

<i>Тема 1.</i> Походження української мови	141
<i>Тема 2.</i> Літературно-писемна мова періоду Київської Русі XI – XIII ст.	155
<i>Тема 3.</i> Літературна мова II пол. XIII – XVI ст. (післямонгольська доба)	156
<i>Тема 4.</i> Історія занепаду староукраїнської мови	156
<i>Тема 5.</i> Українська літературна мова періоду формування української нації (XVII – I половина XVIII ст.)	157
<i>Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань</i>	160

Контрольний блок

Поточний контроль до теми № 1 (орієнтовні завдання)	162
Поточний контроль до теми № 2 (орієнтовні завдання)	164
Поточний контроль до теми № 3 (орієнтовні завдання)	167
Поточний контроль до теми № 4 (орієнтовні завдання)	169
Поточний контроль до теми № 5 (орієнтовні завдання)	171
Поточний контроль до теми № 6 (орієнтовні завдання)	173

Змістовий модуль II

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА ..... 175 |

Теоретичний блок

<i>Тема 7.</i> Доба відродження української мови (кінець XVIII – початок XIX століття)	175
<i>Тема 8.</i> Тарас Шевченко – основоположник нової української літературної мови	182
<i>Тема 9.</i> Українська літературна мова у XIX столітті: розширення її функцій	194
<i>Теми 10–11.</i> Українська мова наприкінці XIX – у XX столітті	202

Практичний блок

<i>Практичне заняття № 10.</i> Доба відродження української мови кінець XVIII – початок XIX століття)	216
<i>Практичне заняття № 11.</i> Розвиток української літературної мови в період від І. П. Котляревського до Т. Г. Шевченка ..	230
<i>Практичне заняття № 12.</i> Роль Т.Г. Шевченка в історії української літературної мови	248

<i>Практичне заняття № 13. Розвиток української літературної мови у XIX – поч. XX ст. (національне відродження) .....</i>	268
<i>Практичне заняття № 14. Боротьба в Галичині за літературну мову на народній основі в II пол. XIX – на поч. XX ст. Розвиток стилів літературної мови .....</i>	307
<i>Практичне заняття № 15. Українська мова в XX ст. ....</i>	325
<i>Практичне заняття № 16. Доба нової державності української мови .....</i>	334
<i>Практичне заняття № 17. Модульний контроль № 2 .....</i>	340
Блок самостійної та індивідуальної роботи	
<i>Тема 6. Доба відродження української мови (кінець XVIII – початок XIX століття) .....</i>	342
<i>Тема 7. Розвиток української літературної мови в період від І.П. Котляревського до Т.Г. Шевченка.....</i>	342
<i>Тема 8. Роль Т.Г. Шевченка в історії української літературної мови .....</i>	344
<i>Тема 9. Розвиток української літературної мови II пол. XIX – поч. XX ст. (національне відродження) .....</i>	346
<i>Тема 10. Боротьба в Галичині за літературну мову на народній основі в II пол. XIX – на поч. XX ст. Розвиток стилів літературної мови .....</i>	352
<i>Тема 11. Українська мова в XX ст. ....</i>	353
<i>Тема 12. Доба нової державності української мови .....</i>	354
<i>Тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань .....</i>	355
Контрольний блок	
<i>Поточний контроль до теми № 7 (орієнтовні завдання) .....</i>	357
<i>Поточний контроль до теми № 8 (орієнтовні завдання) .....</i>	359
<i>Поточний контроль до теми № 9 (орієнтовні завдання) .....</i>	361
<i>Поточний контроль до тем № 10–11 (орієнтовні завдання) .....</i>	363
ДОДАТКИ	
<i>Вимоги щодо рівня і якості засвоєння навчального матеріалу .....</i>	365
<i>Критерії оцінювання знань студентів .....</i>	366
<i>Рівні для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу .....</i>	367
<i>Питання підготовки до екзамену .....</i>	369
<i>Література .....</i>	372